Talousyksikkö

Puolustusvaliokunta 12.10.2023

Puolustusministeriön hallinnonalan osuus hallituksen esityksessä vuoden 2024 talousarvioksi (HE 41/2023 vp)

1 Talousarvioesityksen lähtökohdat

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Naton jäsenmaana Suomi ylläpitää uskottavaa puolustuskykyä kaikissa olosuhteissa sekä varautuu tukemaan muita Nato-jäsenmaita velvollisuuksiensa mukaisesti.

Suomen puolustus perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn osana liittouman yhteistä puolustusta ja pelotetta. Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton puolustuksen suunnitteluun ja yhteisen pelotteen toimeenpanoon. Kansallinen puolustuskyky perustuu jatkossakin yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Puolustusmenot sitoudutaan pitämään Naton tavoitteen mukaisella vähintään kahden prosentin tasolla suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Puolustusyhteistyöllä vahvistetaan Suomen yhteistoimintakykyä keskeisimpien kumppanien kanssa kaikkia Suomeen vaikuttavia turvallisuustilanteita varten. Suomeen kohdistuvaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen varaudutaan yhteistoiminnassa muiden toimijoiden kanssa kokonaisturvallisuuden periaatteiden mukaisesti.

Puolustushallinto suunnittelee ja valmistautuu jatkamaan Ukrainalle annettavaa materiaali- ja koulutustukea. *Ukrainalle luovutettu suorituskyky korvataan puolustushallinnolle.*

Osana Naton yhteistä puolustusta ja pelotetta Suomi puolustaa aluettaan ja kansalaisiaan kokonaismaanpuolustuksen periaatteiden mukaisesti kaikkia yhteiskunnan voimavaroja hyödyntäen. Puolustusta ylläpidetään ja kehitetään hallitusohjelman ja puolustusselontekojen mukaisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Toimintamenoihin on tehty hallitusohjelman mukainen vuosittainen 50,0 milj. euron lisäys Puolustusvoimien tarpeisiin. Puolustusvoimille korvataan Ukrainaan luovutettuja suorituskykyjä 259 milj. euroa. Puolustusmateriaalihankintamäärärahoihin, Puolustusvoimien toimintamenomäärärahoihin (pl. palkkausmenot) ja sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoihin tehdään vuosittain vakiintuneen käytännön mukaiset kustannustasotarkistukset.

2 Hallinnonalan määrärahat

Hallituksen esitys vuoden 2024 talousarvioksi sekä valtioneuvoston 9.10.2023 hyväksymän julkisen talouden suunnitelman osana oleva valtiontalouden kehyspäätös vuosille 2024-2027 sisältää puolustusministeriön hallinnonalan menoja seuraavasti:

(milj. euroa)	TA 2023	TAE 2024	KEH 2025	KEH 2026	KEH 2027
Kehykseen luettava	5 221	5 501	5 481	5 105	5 144
Kehyksen ulkopuolella (alv)	924	727	730	670	664
Pääluokka 27 yhteensä	**6 145**	**6 228**	**6 211**	**5 775**	**5 808**

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahataso on noin 6,2 mrd. euroa vuosina 2024 ja 2025, ja laskee noin 5,8 mrd. euroon vuosille 2026 ja 2027. Muutos hallinnonalan määrärahatasossa aiheutuu pääosin monitoimihävittäjien hankinnan rahoituksen vuosivaihteluista. Kehyskauden suunnitelmaan sisältyy rahoitusta Natoon liittyviin suoriin kustannuksiin sekä Ukrainalle toimitetun materiaalituen korvaushankintoihin.

Hallinnonalan menojen yhteismäärä vuonna 2024 on 82,9 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 2 357 milj. euroa, joka on 238,9 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan 1 523 milj. euroa, joka on 57,1 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Monitoimihävittäjien hankintaan ehdotetaan 1 502 milj. euroa, joka on 96,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.

Merkittävimpiä hallinnonalan menoja vuonna 2024 lisääviä tekijöitä ovat Ukrainaan toimitetun puolustusmateriaalin korvaushankinnat (259 milj. euroa) sekä indeksi- ja kustannustasotarkistukset (225 milj. euroa). Muita menoja lisääviä tekijöitä ovat toimintaympäristön muutoksesta johtuva tasokorotus, palkkausten tarkistukset, hallitusohjelman mukainen kohdennus Puolustusvoimien toimintamenoihin sekä Puolustusvoimien Nato-jäsenyyden menot. Menojen vähennykset aiheutuvat pääosin sotilaallisen toimintaympäristön muutoksen edellyttämän puolustusmateriaalihankintojen korotuksen tason laskusta vuodelle 2024, muutoksesta monitoimihävittäjien hankinnan valuuttakurssitappioihin varautumisessa sekä hallinnonalan arvonlisäveromenojen tarpeen tarkentumisesta.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin ehdotetaan noin 66 milj. euroa. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (53 milj. euroa) sisältyvät ulkoministeriön pääluokkaan.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen vuodelle 2024 ehdotetaan 8 milj. euroa, joka on vuoden 2023 varsinaisen talousarvion tasolla. Vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella ja vapaaehtoistoimijoilla on suuri merkitys yhteiskunnalle kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Puolustusvoimat tukee Maanpuolustuskoulutusyhdistystä sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen järjestämisessä.

Puolustusministeriön hallinnonalan menot suhteessa vuodelle 2024 ennustettuun bruttokansantuotteeseen ovat 2,3 prosenttia Naton laskentatavalla. Monitoimihävittäjien hankinnan rahoituksella on merkittävä rooli osuudessa. Naton jäsenmaat ovat sitoutuneet käyttämään 20 prosenttia puolustusbudjetistaan materiaalihankintoihin. Vuonna 2024 Suomi ylittää tämän tavoitteen reilusti. Puolustusmenojen osuus ennustetusta vuosittaisesta bruttokansantuotteesta pysyy kahden prosentin tasolla kehyskauden ajan.

3 Tilausvaltuudet

Vuoden 2024 talousarvioesityksen mukaisista uusista ja aiemmin myönnetyistä Puolustusvoimien tilausvaltuuksista aiheutuu menoja yhteensä 2,7 mrd. euroa vuonna 2024 ja talousarviovuoden jälkeisinä vuosina yhteensä 10 mrd. euroa (ml. F-35 ja Laivue 2020).

Talousarvioesitys sisältää kaksi uutta tilausvaltuutta. Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan 116,9 milj. euron suuruista Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen 2024 -tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 2024-2028. Tilausvaltuudella kehitetään muun muassa logistiikkajärjestelmän suorituskykyä sekä merivoimien raivaamiskykyä ja vedenalaista valvontaa. Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 146 milj. euron tilausvaltuutta, jolla hankitaan lähinnä järjestelmien kunnossapitoon liittyviä huolto- ja ylläpitopalveluja sekä pitkän toimitusajan varaosia vuosina 2024-2028.

4 Hinta- ja kustannustasotarkistukset vuonna 2024

Kehykset on muutettu vuoden 2024 hinta- ja kustannustasoon tekemällä Puolustusvoimien toiminta-menoihin (pl. palkkausmenot), puolustusmateriaalihankintoihin ja sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin menoihin vakiintuneen käytännön mukainen ennakollinen 1,5 prosentin kustannustasotarkistus. Määrärahoihin on tehty lisäksi vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukaiset tarkistukset. Nämä hinta- ja kustannustasotarkistukset lisäävät hallinnonalan määrärahoja yhteensä noin 225 milj. eurolla.

Momentti	(1 000 euroa)
27.10.01 (Puolustusvoimien toimintamenot)	**82 227**
Ennakollinen kustannustasotarkistus (1,5 %)	20 500
Vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	61 727
27.10.18 (Puolustusmateriaalihankinnat)	**57 120**
Ennakollinen kustannustasotarkistus (1,5 %)	19 568
Vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	37 552
27.10.19 (Monitoimihävittäjien hankinta)	**80 943**
Ennakollinen indeksitarkistus (1,5 %)	6 522
Ostovoimatarkistus (1,5 %)	22 706
Vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	51 715
27.30.20 (Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot)	**4 522**
Ennakollinen kustannustasotarkistus (1,5 %)	975
Vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	3 547
Hinta- ja kustannustasotarkistukset yhteensä (pääluokka 27)	**224 812**

Taustatietoa hinta- ja kustannustasotarkistuksista puolustusministeriön hallinnonalalla:

Julkisen talouden suunnitelman mukaan Puolustusvoimien toimintamenojen (pl. palkkausmenot), puolustusmateriaalihankintojen sekä sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenojen määrärahatasoihin tehdään ennakollinen 1,5 prosentin hinta- ja kustannustasotarkistus. Määrärahojen taso tarkistetaan jälkikäteen vastaamaan kuluttajahintaindeksin osoittamaa hintatason muutosta (indeksimuutoksen vuosikeskiarvo) Puolustusvoimien toimintamenojen ja sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenojen osalta sekä teollisuuden tuottajahintaindeksin alaindeksin C28 (Muiden koneiden ja laitteiden valmistus) muutosta (kuukaudet yhteensä/vuosimuutos) puolustusmateriaalihankintojen osalta. Laivue 2020 -hankkeen indeksimenot tarkistetaan jälkikäteen sopimuksissa yksilöityjen indeksien toteuman mukaisina.

Monitoimihävittäjien hankinnan indeksit käsitellään valtioneuvoston hankintapäätöksen mukaisesti siten, että Yhdysvaltojen kanssa tehdyt Foreign Military Sales (FMS) -sopimukset sisältävät noin 2 prosentin indeksivaikutuksen. Monitoimihävittäjien hankinnan Monitoimihävittäjien hankinta 2021 -tilausvaltuuden sitomattomaan osuuteen tehdään ennakollinen 1,5 prosentin kustannustasotarkistus.

Monitoimihävittäjien hankinnan muun rahoituksen käyttämättä olevaan osuuteen tehdään ostovoimakorjaus 1,5 prosenttia, joka jälkikäteen tarkistetaan toteuman mukaisina indeksiyhdistelmällä (rakennuskustannusindeksi 70 % ja palvelujen tuottajahintaindeksi 30 %).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi